

feltájainak elhelyezkedése egyértelműen bizonyította, hogy a jelenlegi bányatelek területén egykor létezett késő rézkor eleji településnek a szélét azonosíthattuk. Ezen a területen az objektumok túlnyomó többsége az átlagosan 2 m hosszú, 0,5 m széles, az alja felé szűkülő, egyes esetekben rendkívül mély beásások csoportjába tartozott. Az objektumok formája, településen belüli elhelyezkedésük, valamint az agyagos altalaj nedveségmegtartó képessége alapján úgy véljük, hogy ezek a beásások bőr- és textil-előállításához használt állati és növényi alapanyagok előkészítésére szolgáló áztatógödrök lehettek. A jól azonosítható sorokban elhelyezkedő beásások között két alaptípust tudunk megfigyelni. Az egyik típusba a hosszúkás, keskeny 1–1,5 m mélységű, aljuk felé szűkülő gödrök tartoztak, míg a másik típusba a szintén hosszúkás, aljuk felé szűkülő, azonban szélesebb és jóval mélyebb beásások sorolhatók. A második csoport gödreinek mélysége esetenként meghaladta a 2,5 m-t is. Mind a két típus betöltéséből szisztematikusan vettünk földmintát, remélhetőleg a minták kémiai és egyéb természettudományos vizsgálata rávilágít a két csoport objektumai között feltételezhető funkcionális különbözőségeire.

A 2008. évi felületen kibontottunk számos jól ismert, méhkas alakú tárolóvermet is. A beásásokból viszonylag kevés, azonban a késő rézkor kezdetére, a protobolerázi időszakra jellemző leletanyag került elő. Az előző évek feltárási eredményeiből markánsan kirajzolódott, hogy a jellegzetes, nagy mennyiségű települési hulladékot tartalmazó beásások a lelőhely D-i oldalán, illetve középvonalában helyezkednek el. Az ettől É-ra húzódó területen az objektumok túlnyomó többsége az említett áztatógödrök típusába tartozott. Ez alapján feltételezhető volt, hogy ez a terület rész a településen belül, a lakótértől elkülönülő, főleg a nyersanyagok előkészítésének színtere lehetett. A speciális gödrök között megfigyelt tárolóvermek alapján feltételezhető, hogy egyes időszakokban ez a terület is a lakókörzet része volt.

A leletanyag feldolgozás után a ceglédi Kossuth Múzeumba kerül.

Munkatársak: Kovács Ferenc és Szécsényi Zoltán.

FÁBIÁN SZILVIA – SERLEGI GÁBOR

4. Alsópáhok, Paptag

(MRT 1. k. 1/4 lh.)

(Zala megye) R, B, LT, Ró, A, Á

Az Alsópáhok 462/1-3 hrsz. ingatlanokon tervezett termálhotel és gyógyfürdő építését megelőzően 2008. március 25. és április 19. között régészeti szakfelügyeletet, majd 2008. április 7–23. és május 13.–július 8. között megelőző régészeti feltárást végeztünk. Ennek során összesen 248 objektum feltárást rögzítettük, ebből 228 bizonyult régészeti jelenségnek.

A lelőhely az É–D-i irányú Hévízdomb Ny-i lejtőjén, a Páhoki pataktól K-re eső részen 112 és 121 m közötti Balti szint feletti magasságon helyezkedik el, Alsópáhok és Hévíz települések határán.

A 2007–2008-ban folytatott feltárások során sikerült beazonosítani az MRT 1. k. 1/4 sz. római telep és temető, MRT 1/5 sz. késő népvándorlás kori telep, valamint MRT 1/6 sz. késő rézkori telep egyes részeit. A feltárást további fontos eredménye, hogy az MRT 1. k. 17/2 számon tartott késő népvándorlás kori temető nyomát nem sikerült megtalálni, ami arra utal, hogy a temető D-i határa mindenképpen a feltárástól É-ra, a Hévíz–Alsópáhok közötti műút alatt vagy ettől É-ra húzódik.

A most feltárt objektumok a mai járószinttől számított 50–70 cm mélységben löszös altalajban, a szántással zavart szubhumusz réteg alatt kerültek elő.

A rézkorból (Balaton-Lasinja II-III kultúra, badeni kultúra) hulladékgödrök és egy temetkezés; a bronzkorból (halomsíros kultúra) hulladékgödrök; a vaskorból (La Tène kultúra, LT C2/D1) hulladékgödrök és 2 kút; a római korból (Kr. u. 2–3. sz.) egy temetkezés; az avar korból (7–8. sz.) hulladékgödrök, egy félig földbe mélyített ház és 4 kemence; az Árpád-korból csak hulladékgödrök.

A hulladékgödrökből származó leletanyag legnagyobb része a késő bronzkor idejére, a halomsíros kultúra időszakára keltezhető (BD/HA). A lelőhelyen előkerült 2 kerek, több mint 4 m mély, a késő vaskor időszakára keltezhető (LTC2/D1) kút is. A kutakat a földbe ásták bele, fa- vagy gerendakonstrukciónak nem sikerült nyomát megfigyelni. A kutak betöltéséből nagyon kevés kerámiaanyag került napvilágra. Említésre méltó, hogy az egyik kút alján egy gímszarvas mandibulájának töredékét és szarvának darabját is megtaláltuk. A lelőhelyen csak 1 félig földbe ásott, lekerekített téglalap alakú, a ház hossz tengelyében 1-1 cölöplyukkal ellátott ágasfás-szelemenés tetőszerkezetű ház került elő, amely a ház betöltéséből előkerült leletanyag alapján az avar periódusra keltezhető. A feltárt nagyon rossz állapotban fennmaradt sütőkemencék szintén az avar időszakra keltezhetőek. Az MRT 1. k. 1/4 számon a területen említett, terepbejárás során észlelt „római telep falainak kő- és téglanyagát” nem sikerült megtalálni.

Temetkezésre utaló 1-1 objektumot a késő rézkor időszakából és a római korból sikerült megfigyelni.

A késő rézkor időszakára keltezhető badeni kultúrához tartozó hulladékgödör alján (110 cm mélyen) került elő a bal oldalára fektetett, megközelítőleg É–D tájolású, zsugorított, melléklet nélküli női csontváz. A hulladékgödör aljára „dobott” test nagy valószínűséggel a halotti áldozati kultusz egyik eleme.

A római téglasírból kis számban állat- és embercsonatok valamint 2 kevésbé jellegzetes fazék szürke oldaltöredéke került elő. A sír struktúráját, a fedés technikáját a rombolás miatt nem lehetett pontosan megállapítani. A téglasír oldalát a területre jellemző „lapos kővel” valamint homokkővel, rakták ki és tegulával fedték. A római téglasír előkerülése nem meglepő, hiszen a 19. sz. második felében ezen a területen már találtak egyet, melyet az akkor előkerült mázas korsó, karperec valamint Nagy Konstantin érmek a Kr. u. 4. századra kelteznek.

HAVASI BÁLINT